

FRÁSÖGN

af fundi þingmannanefndar og ráðherra EFTA í Liechtenstein 21.–23. júní 2015

Í Liechtenstein fór fram hefðbundinn fundur þingmannanefndar og ráðherra EFTA auk þess sem þingmannanefndin hélt fund með ráðgjafanefnd EFTA og eiginlegan nefndarfund. Af hálfu Íslandsdeildar sóttu fundina Guðlaugur Þór Þórðarson formaður, Vilhjálmur Bjarnason og Willum Þór Þórsson auk Stígs Stefánssonar ritara.

Á fundi þingmannanefndar EFTA var farið yfir stöðu EES-samningsins. Annars vegar var farið yfir þann mikla fjölda ESB-gerða á sviði innri markaðarins sem bíður upptöku í EES-samninginn og hins vegar var fjallað um svonefndan innleiðingarhalla EES/EFTA-ríkjanna sem mælir hversu hratt ríkin innleiða þær gerðir sem þegar hafa verið teknar upp í EES-samninginn. Mikilvægi þess að upptaka gerða í samninginn og innleiðing í EES/EFTA-ríkjunum gangi snurðulaust fyrir sig felst í því að tryggja lagalegt samræmi á innri markaðnum sem er ein forsenda virkni hans. Nýtt verklag var innleitt hjá EFTA í október 2014 með það markmið að hraða vinnu við upptöku gerða í EES-samninginn. Í júní 2014 beið 581 gerð upptöku í EES-samninginn en nú eru þær 405 sem svarar til 30% fækkunar. Mikill meiri hluti gerða er ekki flókinn og auðveldur í vinnslu. Ef hins vegar er um að ræða flókna „móðurgerð“ sem finna þarf lausn á getur fjöldi undirgerða hlaðist upp að baki. Þannig eru 114 gerðir sem bíða innleiðingar á sviði fjármálaeftirlits en unnið er að upptöku gerða um evrópskar eftirlitsstofnanir á fjármálamarkaði í EES-samninginn. Unnið er að tæknilegri útfærslu í kjölfar pólitísku samkomulags fjármálaráðherra EES/EFTA-ríkjanna og ESB frá október 2014 sem felur í sér að allar bindandi ákvarðanir á fjármálamarkaði gagnvart EES/EFTA-ríkjunum þremur, Íslandi, Noregi og Liechtenstein, verða teknar af Eftirlitsstofnun EFTA (ESA) og að hægt verði að bera þær undir EFTA-dómstólinn. Í umfjöllun um innleiðingarhalla gerða sem þegar hafa verið teknar upp í EES-samninginn kom fram að samkvæmt síðustu samantekt ESA frá apríl 2015 er meðalhalli EES/EFTA-ríkjanna 2% en halli ESB-ríkjanna er að meðaltali 0,5%. Yfirlýst markmið er halda innleiðingarhalla undir 1%.

Auk ofangreindrar umræðu um EES-mál á fundi þingmannanefndar EFTA gerði Carl Baudenbacher, forseti EFTA-dómstólsins, grein fyrir þróun dómstólsins á síðustu 20 árum. Síðar á fundinum, við hringborðsumræðu um stjórnsmál í einstökum aðildarríkjum, fór Guðlaugur Þór Þórðarson yfir áætlun íslenskra stjórnvalda til að afnema fjármagnshöft sem kynnt var 8. júní sl.

Á sameiginlegum fundi þingmannanefndar og ráðgjafanefndar EFTA var fjallað um yfirstandandi fríverslunarviðræður Bandaríkjanna við ESB, TTIP (e. Transatlantic Trade and Investment Partnership), sem hófust í júlí 2013. Viðræður snúa að markaðsaðgangi og varða lækkun og niðurfellingu tolla, upprunareglur, þjónustuviðskipti, fjárfestingar og opinber innkaup. Náist samkomulag um gagnkvæma viðurkenningu staðla eða sameiginlega staðla mun það hafa áhrif á regluverk innri markaðarins og þar með EES/EFTA-ríkin. Fram kom að erfið svið í TTIP-viðræðunum væru landbúnaður þar sem Bandaríkin krefjast fulls afnáms allra tolla en ESB vill undanskilja nokkra vörflokka; gagnkvæm viðurkenning staðla á sviði matvæla þar sem viðhorf til erfðabreyttra matvæla og hormónagjafar við kjötrækt eru ólík; og gerðardómar til að leysa deilur fjárfesta og stjórnvalda (e. Investor-State dispute settlement). Þrír möguleikar blasa við EFTA ef TTIP verður að veruleika. Í fyrsta lagi að fá eins konar aukaaðild að TTIP en ekki liggur fyrir hvort slíkt verður í boði. Í öðru lagi að EFTA geri eigin fríverslunarsamning við Bandaríkin. Og loks óbreytt ástand. Í umræðum kom fram að ef svo fer að TTIP verður opið fyrir þriðju ríkjum eins og EFTA-ríkjunum, Tyrklandi, Kanada og Mexíkó með aukaaðild er ólíklegt að nokkurt svigrúm verði veitt til samninga eða undantekninga heldur gangist aukaaðildarríki undir TTIP-samninginn óbreyttan. Engin samræmd stefna liggur fyrir hjá EFTA-

ríkjunum gagnvart TTIP en saman fylgjast þau grannt með gangi mála með reglubundnu samráði við viðskiptafulltrúa Bandaríkjanna og framkvæmdastjórn ESB. Rifjað var upp að Sviss átti um tíma í fríverslunarviðræðum við Bandaríkin en upp úr þeim slitnaði árið 2005 vegna deilna um fríverslun með landbúnaðarvörur. Guðlaugur Þór Þórðarson sagði árangursleysi á sviði hnattrænna fríverslunarviðræðna á vettvangi Alþjóðaviðskiptastofnunarinnar, WTO, hafa orðið til þess að Bandaríkjamenn hefðu misst þolinmæðina og væru að byggja upp eigið kerfi alþjóðaviðskipta með TTIP-viðræðunum annars vegar og TPP-viðræðunum við 11 Kyrrahafsríki hins vegar.

Á fundi þingmanna og ráðherra EFTA var að venju annars vegar fjallað um fríverslunarmál og hins vegar um EES. Aurelia Frick, utanríkisráðherra Liechtenstein, fór yfir stöðu fríverslunarviðræðna EFTA sem nú hefur 25 gilda fríverslunarsamninga sem taka til 36 ríkja. Mikill gangur er í þróun viðskiptanets EFTA í Asíu: fríverslunarviðræður við Indland eru langt komnar; vonast er til þess að taka upp viðræður að nýju við Indónesíu eftir hlé sem fylgdi kosningum þar í landi; góður gangur er í viðræðum við Malasíu en hægari við Víetnam og loks hefur fyrsta viðræðulota við Filippseyjar farið fram. Hvað aðra heimshluta snertir liggja fríverslunarviðræður niðri við tollabandalag Rússlands, Kasakstans og Hvíta-Rússlands vegna átakanna í Úkraínu. Fríverslunarviðræður við Georgíu hefjast í sumar. Þá er búist við því að EFTA og Kanada hefji vinnu við uppfærslu á fríverslunarsamningi sínum frá 2008 í haust þannig að hann taki auk hefðbundinna vöruskipta einnig til þjónustuviðskipta, fjárfestinga og opinberra innkaupa. Þá kom fram að ráðherrar EFTA fylgjast grannt með gangi TTIP-viðræðna Bandaríkjanna og ESB og leita nú leiða til að efla viðskiptasamband EFTA og Bandaríkjanna.

Í umræðu um EES á fundi þingmanna og ráðherra EFTA var m.a. fjallað um upptöku gerða í EES-samninginn og framlög til þróunarsjóðs EFTA (e. EFTA Financial Mechanism). Fram kom að tekist hefur að fækka þeim gerðum ESB sem bíða upptöku í EES-samninginn en enn biði mikið verk á þessu sviði. Með þróunarsjóðunum leggja EES/EFTA-ríkin sitt af mörkum til að koma á jöfnuði og styðja félagslega þróun innan nýrra aðildarríkja ESB. Síðasta 5 ára tímabil hans rann út árið 2014 og viðræður standa yfir við framkvæmdastjórn ESB um þróunarstyrki EFTA fyrir tímabilið 2014-2019. EFTA-ríkin telja að of mikillar hækkunar framlaga sé krafist af hálfu ESB og sögðu ráðherrarnir að langt væri í samkomulag nema ESB slakaði á kröfum sínum.

Frekari upplýsingar má nálgast hjá ritara Íslandsdeildar og á vefsvæðinu www.efta.int.